

omfatter forhold, som i sidste instans hører under de almindelige domstole.

Det overordnede problem er jo, at en undersøgelse, som ledes af en dommer, i sagens natur vil blive tillagt en betydelig autoritet, og at der derfor er en tendens til, at konklusionerne fra en dommerundersøgelse i praksis tillægges samme virkning, som var der tale om en egentlig dom, afsagt af en domstol. En sådan »domsvirkning« må naturligvis give anledning til bekymring, ikke mindst fordi grundloven forbyder nedsættelse af særdomstole med dømmende myndighed.

Et andet problem, der knytter sig til brugen af dommerundersøgelser, er mangelen på sædvanlige retsgarantier i forbindelse med undersøgelsens gennemførelse. I en sædvanlig retssag vil parterne blive stillet over for en konkret påstand eller anklage, som de kan forholde sig til og forsvare sig imod. Det er også parterne, som tilrettelægger bevisførelsen og forelægger sagen for dommeren.

I en dommerundersøgelse er det derimod dommeren selv, som er ansvarlig for sagens opklaring og oplysning. Der bliver således ikke formuleret nogen konkret anklage eller påstand, som parterne kan forholde sig til, og de involverede har heller ikke lejlighed til selv at føre vidner eller at forelægge sagen for retten.

Disse synspunkter er ingeniunde nye for Folketinget, for de har været fremme i forbindelse med de seneste års anvendelse af dommerundersøgelser.

Med øget styrke er problemerne blevet påpeget af juridiske eksperter. Jeg tænker ikke mindst på Advokatrådets konference i 1993 om kommissionsdomstole og dommerundersøgelser og især den bekymring, der kom til udtryk i en henvendelse, som Højesterets præsident i november 1993 på vegne af Højesterets dommere, retspræsidenterne og Dommerforeningen sendte til Folketingets Præsidium.

I skrivelsen opfordrede Højesterets præsident til, at problemerne i forbindelse med brugen af dommerundersøgelser blev taget op gennem nedsættelse af et udvalg. Dette tilsluttede Folketingets Udvalg for Forretningsordenen sig, og regeringen nedsatte derfor i samråd med Udvalget for Forretningsordenen et sagkyndigt udvalg under ledelse af tidligere ombudsmand Lars Nordskov Nielsen.

Regeringen har længe før det færøske Lagtings ønske om en dommerundersøgelse af banksagen indtaget det standpunkt, at der ikke

bør nedsættes nye dommerundersøgelser, før arbejdet i det sagkyndige Lars Nordskov Nielsen-udvalg er afsluttet og Folketinget har haft lejlighed til at tage stilling til udvalgets konklusion.

Det var regeringens standpunkt, da vi sidste efterår diskuterede opfølgingen af Spar Nord-sagen, og dette standpunkt står vi fortsat ved hele vejen igennem.

Regeringen har derfor lagt vægt på gennem en dialog, en samtale med det færøske hjemmestyre, at finde frem til en anden undersøgelsesform end en dommerundersøgelse, som vil kunne sikre en tilbunds gående og tillidvækkende undersøgelse af den færøske banksag.

Det var også baggrunden for, at justitsministeren i begyndelsen af april måned aflagde besøg på Færøerne, hvor han havde lejlighed til at drøfte undersøgelsens form og gennemførelse såvel med det færøske landsstyre som med repræsentanter for det færøske Lagting. Det var en god dialog, det var gode samtaler, der blev ført med de færøske myndigheder, og som har sat fokus på fire væsentlige punkter i forbindelse med en undersøgelse af den færøske banksag.

Der skal for det første være klarhed og faste rammer for undersøgelsens gennemførelse. For det andet skal der være sikkerhed for, at de personer, som står for undersøgelsen, er kvalificerede og fuldstændig uafhængige i forhold til de myndigheder og virksomheder, der er omfattet af undersøgelsen. For det tredje skal de involverede parter have pligt til at medvirke, og for det fjerde skal tavshedspligten ikke være til hinder for, at man gennem en undersøgelse kan komme til bunds i sagen.

Regeringen har sammenfattet alle bæredygtige synspunkter om undersøgelsens form og gennemførelse i et konkret lovforslag, som justitsministeren i sidste uge præsenterede under et nyt besøg på Færøerne, og som regeringen i dag har fremsat for Folketinget. Lovforslaget er altså et endeligt produkt af den dialog og de drøftelser, der har været, både på Færøerne og i Danmark.

Lovforslaget indeholder nærmere regler om nedsættelsen af en sagkyndig og uafhængig undersøgelseskommission og om kommissionens opgaver, virksomheder og beføjelser. Formålet hermed er i overensstemmelse med de færøske ønsker at fjerne enhver tvivl og enhver usikkerhed, således at der skabes klarhed og faste rammer for undersøgelsens gennemførel-